

De brandweer van Mol

Bij een brand van vóór 1900 moesten de buren vooral een ketting vormen om de emmers met water door te geven vanuit een 'russenput', een waterkuil of een waterloop.

Al vlug werd het een gewoonte dat de bekwaamsten bij het blussen de leiding namen en dat waren vooral de dakwerkers en de timmerlieden.

In 1899 werd het brandweerkorps van Mol opgericht.

Zaal Van Gisbergen achter de kerk, nu Onder den Toren, was meer dan 50 jaar het lokaal van de Molse brandweer.

Aan de hand van de uithangborden zien we dat Van Gisbergen het lokaal was van de NSB of Nationale Socialistische Beweging en van de NVOK of het Nationaal Verbond Oud-Krijgsgevangenen. De NSB die van 1931 tot 1945 heeft bestaan, werd tijdens de oorlog een collaboratiepartij.

Van Gisbergen tapte Perle 28 Caulier, een voormalig Brusselse brouwerij, en Campina, een vroegere Desselse brouwerij (1850-1988).

In de vooravond van het feest van Sinte-Barbara gingen de pompiers vanuit hun lokaal Van Gisbergen hun commandant Verbist aan de Turnhoutsebaan afhalen.

Een oude Molse brandspuit

In 1937 was het jaar van de modernisering en de brandweerlui moesten, na enkele theorie- en praktische lessen, hun kunnen bewijzen op een examen van zondag 9 mei 1937.

Van de 25 geslaagde kandidaten waren er volgens onze telling 14 van de wijk Ginderbroek: sergeant Jozef Hermans, sergeant Jozef Van Hemel, korporaal Theodoor Stijns, Adolf Luyckx, Gerard Gys, Jozef Dekoninck, Frans Berghmans, Jan Bergmans, Alfons Schroeyen, Louis Janssen, Louis Mertens, Vincent Vanderschoot, Henri Stijns, Frans Lodewijckx en Frans Geuens,

Elke brandweerman had een eenzelvigheidskaart van 'Korps vrijwillige pompiers', die ondertekend was door de bevelhebber en de burgemeester. Die van Jozef Hermans droeg het nummer 2874.

N° 230 N° 2874
Der Techniker: Serg. brandw. Hermans Jozef
De Technieker
von Mol Nieuwstraat 4
van
gehoert dem zivilen Lufschutz (garde zivile) an
behoort tot de burgerlijke luchtbescherming (garde civile)
und ist berechtigt, sich bei Tag u. bei Nacht im Alarmfalle auf
en is gemachtigd, in geval van alarm, zich bij dag en nacht op den
die oeffentlichen Strassen u. Plaetze zu begeben . Alle Dienst-
openbaren weg te begeven. Alle wacht- en dientsposten worden
stellen werden gebeten, den mit Ausweis u. Armbinde versehe-
verzocht, de dragers van dit bewijs en van den armband en
nen Luftschutzangehoerigen unbehindert passieren zu lassen.
behoorend tot de luchtbescherming vrijen doortocht te verleenen.

..... Mol den 21sten Aug 1940.

Der Ortskommandant:
Apple
Walt

Der Buergermeister:
De Burgemeester
Comman

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden de brandweermannen ook een bewijs dat ondertekend was door de Ortskammandant van de SS. De brandweermannen behoorden tot de burgerlijke luchtbescherming: *'... en is gemachtigd zich bij dag en nacht op den openbaren weg te begeven. Alle wacht- en dienstposten worden verzocht, de dragers van dit bewijs en van den armband en behoorend tot de luchtbescherming, vrijen doortocht te verleenen.'*

Met die kaart van de 'garde ville' mocht men na het speruur op straat komen. Ze kregen daardoor ook prioriteit om zonder hindernissen door bewaakte wegen naar hun bestemming te gaan.

In de loop van 1943 werden de brandweer mannen opgeëist om bewakingsopdrachten uit te voeren, bijvoorbeeld aan de verschillende sluizen.

Dokter Luyten, geboren en getogen in Ginderbroek en burgemeester van 1947 tot 1957, was luitenant van de Molse brandweer van 1919 tot 1 januari 1947 en toen werd hij tot ere-luitenant benoemd.

Honderden branden en brandjes hebben ze geblust, ze hebben gedregd naar drenkelingen en hulp verleend bij verkeer- en andere ongevallen. Oefeningen, trainingen en onderhoud vormden het hele jaar door het hoofdprogramma van de brandweerlui. Het korpsfeest met demonstraties waren hoogdagen.

In de beginjaren heerste bij de brandweer nog veel romantiek en gezelligheid. Als de klaroenblazer de brandweermannen opriep, lieten ze alles vallen wat ze in handen hadden. Ze trokken hun brandpak aan en fietsten als gekken door de straat, met hun helm nog aan het stuur bengelend. Maar na de brand moest ook hun dorst 'geblust' worden.

Luc Geuens, Vennestraat, vertelt uit zijn jeugdijaren:

Het was in de zomer van 1976, een zomer die bij iedereen bekend stond als een 'hittegolf'. En onze Molse brandweermannen hadden het in die tijd zéér druk. Ik woonde toen in de Vennestraat en ik kon al op voorhand zeggen dat er ergens weer een brand was.

Ik riep dan naar ons ma: 'Maa, het brandt ergens!'

Ons ma dan: 'Hoe kunde gij da nu weten?'

Ik dan weer: 'Ik zie de brandweermannen op hunne fiets door onze straat crossen' en inderdaad ... 1 of 2 minuten later hoorden we de sirene. Die mannen die door onze straat crosten waren brandweerlieden die in de Hoogstraat of in de Martelarenstraat of nog wat verder woonden en die dan naar de brandweerkazerne aan het Rond reden, of moet ik zeggen: da crossen da was echt spurten ... van die mannen. Het was in 1976 en ik was toen 14 jaar.

Het waren vooral de arbeiderswijken rond het Centrum zoals Ginderbroek, Ginderbuiten en Rozenberg die vele vrijwilligers leverden.

Sectie 1 en 2 waren bijna volledig volzet door mannen van Ginderbroek, sectie 3 en 4 was voor de Rozenberg en Ginderbuiten.

Zo telde Ginderbroek in 1974 meer dan twintig brandweerlui.

Op deze foto bemerken we: Jules Hermans, Wies Stijns, Janneke Beyens, Gerard Stijns, Frans Vanarwegen, Jef Engelen, Fernand Dierckx en Louis Verrees. Op een andere sectiefoto stonden Gust Deliën, Bert Cuypers, Vic Schillebeecx, Louis Boeckx en Sooi Nietvelt, toen allen uit Ginderbroek

De brandweer was een gezellige groep, die geregeld een pintje dronk en feestvierde. Drie keer per jaar was het feest: een winterfeest, een zomerfeest en een met Sint-Barbara.

Dan hadden ze nog een voetbalploeg, speelden toneel en richtten reizen in. Het feestcomité deed haar werk grondig en ijverig.

Fernand Dierckx (°1927, Ginderbroek) had zich als twintiger laten ompraten om bij de brandweer te gaan. Toen hij thuis aankwam met zijn pak van brandweer, zei zijn moeder: 'Zolang ik leef, moet je niet denken dat je bij die zatlappenclub gaat.'

Veldwachter Louis Vanhoof uit de Korenbloemenstraat kende de mannen van de brandweer en op een keer ...

Op een heel laat uur kwamen eens drie pompiers uit Ginderbroek op het politiebureau binnen. Ze hadden wel een pintje te veel op.

- Zeg Louis – een veldwachter die ook in Ginderbroek woonde – , Zeg Louis, wij willen de bak in.

- Dat gaat zo maar niet, mannen.

- Niks aan te doen, Louis, wij willen de bak in. Steek er ons maar in.

- Ja maar mannen, dat kan ik niet en dat mag ik niet en daarbij het is veel te koud in de cel, er liggen geen dekens.

- Koud of heet, dekens of geen dekens, Louis, wij willen er in!

- Goed dan, maar dan kom je er ook niet meer uit voor morgenvroeg.

Zij gingen gedwee de cel in, legden zich op een brits en hoorden de grendel met een ijzeren klik dicht klappen. Louis ging de trap op, terug naar zijn bureau.

Pas de volgende morgen ging hij terug naar de cel en zag de mannen verkleumd op de brits zitten.

- Zeg Louis, ons zien ze hier nooit meer. Geen oog dicht gedaan. Koud, man, koud, verdomme. Dat is niks voor ons.

De gezworen spuitgasten
Janneke Beyens en Sooi
Nietvelt of Sooi van de
Meulder

De schrikkelijke brandramp te Moll-Hoogstraat in 1899

(Verslag uit Het Annoncenblad van Moll van 27 mei 1899)

Verleden Zaterdag rond half twee namiddag weerschalden de klaroenen der pompiers en het stormgeluid der brandklok, eenieder sprong buiten en weldra had men de verzekering dat in Genebroek een brandramp was uitgeborsten.

In den beginne dacht men dat de ramp geen groote uitbreiding zou nemen, doch het vuur aangehitst door eenen hevigen en schralen wind, deelde zich mede aan andere huizen, en op eenige ogenblikken waren tal van huizen in lichtlaaie vlammen.

Het vuur ontstond in de stal van Jan Portaels, op den Berg, dat zich onmiddellijk aan huis meedeelde. Een rund en een geit bleven in den brand. Elkeen deed zijn uiterste best om het uitbreiden van het vuur te beletten, doch dit was vruchteloos, daar er in de nabijheid te weinig water was. Vijf brandspuiten waren ter plaatse: drie der gemeente, een van het Weldadigheidsgesticht en een van M. Van Hoof, burgemeester.

Het vernielend element werd krachtig bestreden. De pompierskorpsen deden wonderen en legden de grootste blijken van moed en zelfopoffering aan den dag. Er waren nog armen te kort en eenieder sprong bij om in mate zijner krachten hulp te bieden. De geestgelijken, de wereldlijke overheden, de politieagenten en de gendarmen waren ter plaatse .

En ondanks de vereenigde krachten, ondanks al den moed, kon men het vernielend element niet tegenhouden.

Twee, drij huizen vlogen somstijds in eens aan. Jammerklachten, gehuil en geweën lieten zich overal horen. Het was vreeselijk om zien hoe op afstanden van meer dan een kwart uurs alles buiten gedragen werd in het gedacht dat de vreeselijke ramp hen niet zou gespaard hebben. De woning van F. Immers, in Ginderbroek vatte eensklaps vuur langs de andere kant van de weg. Doch hier moesten al de krachten vereenigd worden, want hadde men daar het vuur niet den

weg kunnen afsnijden, dan zou de ramp nog oneindig vreeslijker zijn geweest. De schade is groot.

Tijdens deze brand van 13 mei 1899 werden 15 woningen in Hoogstraat en 2 in Ginderbroek helemaal vernield.

De bevolking nam heel wat initiatieven ten voordele van de getroffen en van die verschrikkelijke brandramp.

Concert van LIEFDADIGHEID.

Medeburgers en Vreemdelingen !

Morgen ZONDAG geeft de Fanfaremaatschappij *De Eendracht* een **Publiek Concert van Liefdadigheid**, ten voordele van de getroffen huisgezinnen der brandramp van 13 Mei in Genebroek te Moll.

Elkeen die zijn muziek wil hooren, zal niet nalaten te komen. Men heeft enkel op het programma een oogslag te werpen, om alras te zien dat het een **echt Artistiek Concert** zal zijn.

Wij doen eenen **Oproep** aan alle **MILDADIGE HERTEN** van het Concert met hunne tegenwoordigheid te vereeren. Het programma is zeer afwisselend, men zal zich niet vervelen, en daarbij zal men nog eene daad van menschenliefde vervuld hebben.

Medeburgers en Vreemdelingen !

Komt talrijk op, en vergeet niet eene **milde gift** te storten, elk volgens zijn vermogen, bij de rondhaling.

Gedenkt de spreuk :

« **Die den armen geeft, leent aan God.** »

Enkele branden in Ginderbroek omstreeks 1900

In 1887 brandde de slagmolen van Swijzen in de Nieuwstraat gedeeltelijk af en twee jaar later werd die volledig door brand verwoest.

In 1899 volgde de verschrikkelijke brand in de Hoogstraat: 15 woningen in Hoogstraat en 2 in Ginderbroek werden verwoest. (Zie hierboven)

30 juli 1904

Moll – Verleden Zondag, rond 2 ure namiddag, is brand uitgebroken in Genebroek in het huis van Jacob Mols en bestaande uit twee woningen, bewoond door Livinus Belmans en Victor Neyts. Het huis is totaal in asch gelegd. Van de meubels is weinig of niets gered. Alles is verzekerd door de maatschappij ‘Lloyd Belge’ en ‘De Schelde’.

28 januari 1905

Verleden Dinsdag rond 8 uren ’s morgens is in Genebroek alhier eene huizing afgebrand, toebehorende aan Jozef Goelen en bewoond door J. Van Tongel en Ch. Verbrugge. Men heeft veel van de inboedel kunnen redden, doch er is veel beschadigd. Het gebouw alleen was verzekerd.

25 november 1905

Brandramp te Moll – Maandag tegen den middag barstte brand uit in een blok huizen aan Borgerhout (Ghinderbroek). Van den nieuwen bouw is alleen het houtwerk uitgebrand, ook is er een muur ingestort. De have der vijf gezinnen die er in woonden is echter grootendeels door de vlammen vernield. De schade was gedekt door de verzekering, en toch zullen de bewoners veel te lijden hebben eer ze een goed onderkomen gevonden hebben. De bewoners dezer huizen waren: Van Hees-Lenaerts, Pauwels-Claes, Willems-Ruts, Wouters-Hens en Geuens-Wouters.

Brand in de Hooistraat

De Hooistraat is voor velen erg onbekend met een achttal woningen. Ze is een doodlopende straat vanuit de Polderstraat tot tegen het Zuiveringsstation, dat in 1964 werd verbreed.

Tot 1960 stonden in de Hooistraat slechts twee woningen, die van Rik Berghmans met ernaast de woning waar Flor Hannes altijd heeft gewoond.

Rik Berghmans en Leonie Bollen trouwden in 1923 en ze trokken bij zijn oude vader in. Na drie jaar kochten ze een huis in de Hooistraat en daar hebben ze heel hun leven gewoond.

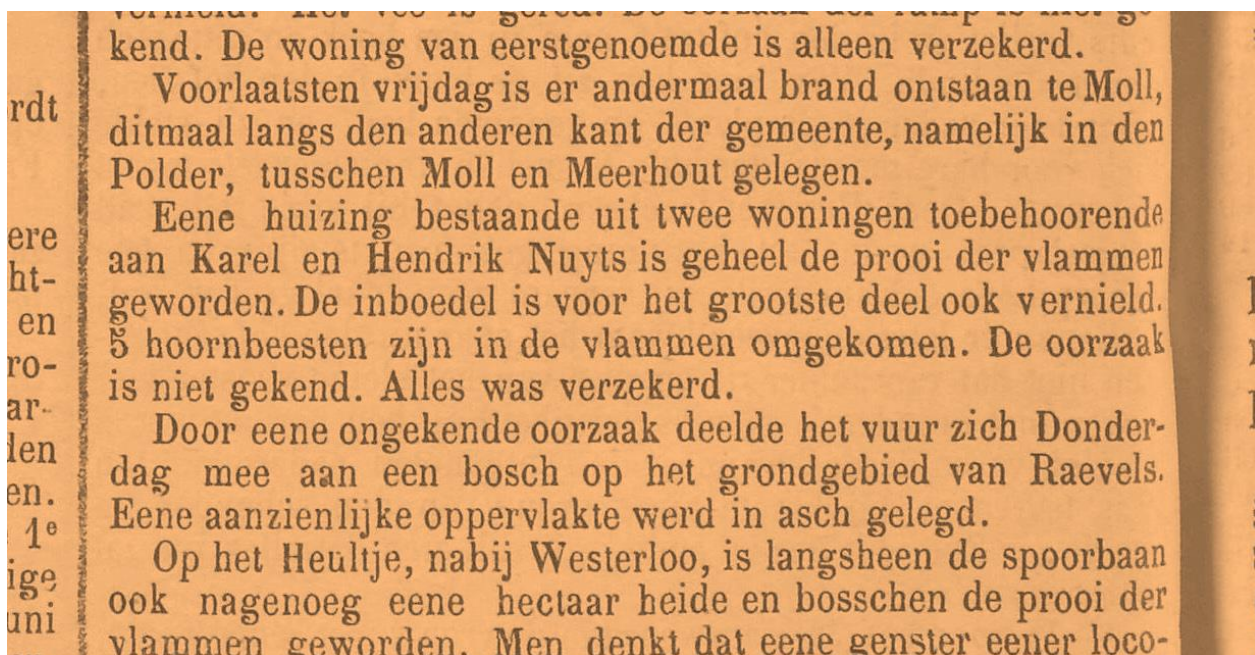
Die woning met stal en schuur was in 1901 gebouwd, nadat de twee lemen huisjes die er vroeger stonden, waren afgebrand.

In 1927 kochten we dat boerderijtje en in 1950 hebben ze het nog verbouwd: de voor- en de potstal werden twee woonkamers, de schuur werd verkleind tot een garage en het andere gedeelte afgebroken voor een nieuwbouw voor hun dochter Liza. Toen werd ook een achterkeuken, een 'huiske' en een varkenskot bijgebouwd.

Die brandramp werd in de plaatselijke weekbladen uitgebreid vermeld.

Het Annoncenblad van Mol, 2 juni 1901

Nieuwsblad van Geel: Brandrampen in de Kempen, 1901

1916 - Er stonden vier lage woningen naast het straatje van het Hooghuis. Ze waren eigendom van Leonard Cuypers, de overgrootvader van Jos Slegers uit de Korenbloemenstraat.

Brand te Moll – Verleden Vrijdag tegen avond borst brand uit in eene rij huizen, gelegen te Moll Genenbroek tegen het Hooghuis. Het vuur sloeg bliksemsnel om zich heen en binnen enkele minuten stonden alle huurwoningen en ook de woning van de eigenaar Leonard Cuypers in volle vlam. De pompiers waren spoedig ter plaatse en na hard gewerkt te hebben, konden zij het vuur beperken tot de eerst aangetaste huizen. Wel waren er kritieke ogenblikken toen op de zolder van Leonard Cuypers een hevige vuurgloed oplaaide en het Hooghuis van Jozef Vanderschoot elke stond dreigde vuur te vatten. Gelukkig hield het water niet op nog toe te stromen, al kon men goed bespeuren dat de put waaraan men de pomp geplaatst had aan het leeg loopen was. Na korte tijd was de brand geblust. De eigenaar die ziek te bed lag, moest naar eene zijne kinderen gevoerd worden. Er werd nogal wat meubeltjes buiten gedragen, toch moeten voor de arme menschen, die de huurhuizen bewonen, deze brand veel schade veroorzaakt hebben.

Het Annoncenblad van Moll, 9 september 1916

Wat was er volgens Rik Berghmans (1900, Hooistraat) toen eigenlijk gebeurd?

Een oude vrouw woonde in een van de huurhuisjes. Om haar kachel aan te houden, had ze hout uit de zolder afgebroken en gebruikt om te stoken. Dat was al enkele keren gebeurd en de eigenaar Nar Cuypers waarschuwde haar dat ze haar zou buiten zetten als ze dat nog zou doen.

‘Als ge dat doet, zet ik het kot in brand’, riep ze uit.

En werkelijk, ze had het gedaan.

Tijdens de brand moest het dak van het Hooghuis voortdurend met dekens en vossen nat gehouden worden.

1914

Zondagnamiddag 14 Juni rond 5 ure tijdens het onweder ontstond er brand in het huis van Jos. Vleugels, Hoogstraat Ghinderbroek. Het vee werd gered. Het huis brandde gansch uit. De vrijwillige pompiers en het pompierskorps van de Staatweldadigheidsschool hebben er duchtig gewerkt. Zij gelukten erin het aanpalende huis Dierckx te vrijwaren. Alleen het dak en de oogst die op den zolder lag, werden verbrand. In de winkel van Dierckx werd echter veel schade veroorzaakt door het water.

1919

Brandberichtjes zoals hieronder, stonden er bijna wekelijks in Het Annoncenblad van Mol.

Brand te Moll-Nieuwstraat

Maandagmorgend, omstreeks 8 uren, heeft er een nogal hevige brand gewoed. De achtergebouwen van P. Debie, J. Conjaerts en H. Vos in de Nieuwstraat werden is asch gelegd. De aangerichte schade van de ramp is vrij aanzienlijk aangezien de gansche voorraad veevoeder en meer landbouwalaam de prooi der vlammen werden.

Het vrijwillig pompierskorps snelde ter plaatse en gelukte er in de omstaande gebouwen en huizen te vrijwaren.

1935 - De molen van Peerdskerkhof brandde af.

Het was stil weer op de avond van 20 juli 1935, geen windje verroerde de lucht. In het midden van de nacht schoot de windmolen van Peerdskerkhof in brand, de molen van mulder Aerts.

‘Ik woonde in de Hoogstraat’, vertelde Stien Ruts, ‘en toen we de brand zagen, dachten we dat het college in brand stond. Ook al omdat daar een Vlaamse kermis met vuurwerk geweest was. Maar nee, het was de molen! Door klaroengeschal opgeschrikt trokken de mensen van Ginderbroek het dakvenster open en zagen in het blakke veld de molen als een toorts branden. We hoorden de mensen roepen: ‘Brand! Brand! De molen van den Arts brandt!’

De pompiers rukten aan met een handpomp en legden slangen in de putten van het college, naar het schijnt waren het de beerputten.

Maar er was geen blussen meer aan. Met zwijgende ontzetting stonden de mensen bij die vuurgloed. De vlammen stegen al laaiend als opgezweepte golven hoog boven de molen uit. Rond de zware balken, assen en leggers woekerden de vlammen. De wieken begonnen te branden. Het koren in de molen spetterde door de hitte omhoog en naar buiten. Wat was dat een vuurwerk!

Dan plotseling een helle, angstige stem door de stilte: ‘Weg! Weg! De molen valt!’ Met een dof geluid zakte de as van de wieken omlaag, vuurgloeiend, gedempt op een bodem van vlammen.

Haastig liepen de mensen van de buurt naar de molen. De vlammen stegen al laaiend op en ‘wafferden’ als wapperende vlaggen.

Met zwijgende ontzetting stonden de mensen bij die vuurgloed van de molen van mulder Aerts.

De wieken begonnen te branden. Ze draaiden niet omdat de mulder ze 's avonds altijd vastzette. Het koren in de molen spetterde door de

hitte omhoog en naar buiten. Wat was dat een vuurwerk! Vuurwerk op grote schaal! Als een toorts brandde de molen van mulder Aerts. De pompiers rukten aan met een handpomp en legden de slangen in de putten van het college. Er was geen blussen meer aan! Dan drong er plotseling een helle, angstige stem door stilte en vuurgloed: 'Weg! Weg! Bij de molen vandaan! Weg!' Met dof geluid zakte de as van de wieken omlaag, vuurgloeiend als een bliksemflits, gedempt zacht op een bodem van vlammen.

Regine Ooms was op aandringen van meester Verlinden op de Vlaamse kermis van het college gaan helpen. Rond half drie 's nachts was ze naar huis gegaan, naar de Rijpad waar ze woonde en toen was er nog niets aan de hand. Vermoeid viel ze dadelijk in slaap. 's Morgens reed haar broer Frans naar de kerk om de mis van 6 uur te dienen. Toen hij aan de molen kwam, zag hij hem branden en koerste terug naar huis. 'Moe, de molen is afgebrand!' 'Gellie wel?' 'Kijk maar eens!' Iedereen sprong uit bed en we zagen de 'standardpaal' nog juist vallen. We hadden schrik. We hoorden Janneke Ruiten roepen: 'Brand! Brand!' Een massa volk stond eromheen, zelfs mensen van Balen, Ezaart en 'Wellie hadden niets gehoord', besloot Regine. 'Jammer, het moet schoon geweest zijn: dat vuur, die vlammen, dat spetterend koren, die brand!'

Ik was in 1931 getrouwd en woonde in bij rademaker Cent Vander-schoot in de Veldstraat. Ik heb de molen ook zien branden. Het hout van de molen was 'krikkeldroog' en op het einde van de brand was de duisternis al gevallen. Een schonere brand heb ik nooit gezien. Al die gensters! De wieken draaiden niet, maar zakten stilletjes naar de grond. Men vertelde dat de brandweermannen de slangen op de beerput van het college hadden aangesloten.

(Vic Geuens, 1906-1998)

De molen zakte langzaam met dof gebonsd in elkaar. Op de duur zag je de molenstenen in de brand. De wieken vielen gelukkig opzij, waar geen huizen stonden. De ruiten van het huis in de Veldstraat van Michelleke Vanderschoot stonden vuurheet en sprongen.

'Zonde dat die schone molen is afgebrand', zeiden de mensen. De pompiers moesten blussen tot 's morgens.

Mulder Aerts liep maar rond. Zijn vrouw Sophie en de kinderen zaten de hele tijd bij de familie Geuens, hun burens.

'De oorzaak van de brand is onbekend', schreef het Annoncenblad van Moll. Daardoor ontstonden heel wat geruchten en roddelde men van de ene veronderstelling naar de andere.

- Het schooljaar eindigde toen op het college met een Vlaamse Kermis. 's Avonds was er vuurwerk. De gensters zouden tot op de molen gevlogen zijn.
- De molen kan wel aangestoken geweest zijn. Het ging toch niet goed met de windmolens.
- Veertien dagen voor de brand zou de mulder al in een schrijfboek van een klant geschreven hebben: Ik ben niet verantwoordelijk voor brandschade.
- Mijn vader heeft de mulder met een busje 'petrol' die avond zien rondlopen.
- Den Arts kon het niet meer bolwerken. Het malen minderde en minderde maar, en toen brandde de molen af. De verteller zweeg daarna met een alleszeggende glimlach om zijn mond.

Zo pakte iedereen wel met een reden uit waarom de molen was afgebrand.

Het verkoolde hout werd na enkele weken door de gemeente opgeladen. De stenen van de teerlingen bleven nog lang op de Molenberg liggen en werden door Jan Dries later opgeruimd om een hok te metselen. De grond waar de molen stond, werd door aannemer Heylen gekocht.

Het puin is er blijven liggen tot de weg verbreed en geasfalteerd werd. Waar de molenstenen naartoe zijn verhuisd, wist niemand ons te vertellen. Soms werd apotheker Vermeulen genoemd, omdat die de hoeve Mariahof met een watermolen te Beek bij Bree gekocht had.

Maar hij heeft alleen de molensteen gebruikt, die als voetdorpel achter de woning van de gezusters Van Gestel in de Nieuwstraat lag. De apotheker gebruikte die steen in Beek als tafelblad, maar op een morgen lag hij tegen de grond, stukgebroken omdat hij zo dun was. Dan werd hij weer in dienst genomen als voetdorpel.

Na de brand verkocht mulder Aerts nog allerlei granen, hij maalde nu en dan met zijn vuurmolen in een magazijn achter in zijn tuin.

Hij werd ook reiziger in medische producten van apotheker Suske Mertens, gekend als Sus Vergif.

Louis Aerts trok zich daarna terug in zijn molenaarswoning en bracht daar zijn laatste levensjaren door.

(Uit Zo leefde Ginderbroek nr. 7: De Peerdskerkhofmolen)

Priester John Wijnen, die in zijn jeugd in de Gasstraat woonde, dichtte het volgende vers dat in *Panorama van Mol* verscheen.

*vaak heb ik
een huis zien branden
van balken en van witte leem
ooit heb ik
een straat zien branden
van stro en rode steen
doch eenmaal in mijn leven
heb ik gehoord
'de molen brandt!'*

*en een sprookjeswereld
van verleden
een geslacht
stortten ineens
de molenaar
ik een kind en hij een koning
zaten naast elkaar
te wenen op een steen*

Roza, de oudste dochter van mulder Peeters, trouwde met Jef Dekoninck. Ze woonden op hun oude dag nog een tijdje in bij pastoor Van 'yck.

De samenstellers van deze brochure vroegen Fons Van Dyck of Roza over de Peerdskerkhofmolen had verteld. In zijn antwoord zat 'n mooie verrassing, want hij schreef: 'Een week geleden heb ik hier (Hoogstraten) de laatste molenaar begraven. Ik maakte een vers voor zijn prentje. Misschien past het postuum bij de molenaar Peeters van Peerdskerkhof.'

Aan Louis Peeters, molenaar te Ginderbroek

*De molen staat in weer en wind,
draait op het waaien heel gezwind.
De molenaar wroet al wat hij kan,
doet goede zaken en leeft ervan.*

*Bij tij en ontij staat hij daar,
zet steeds de zeilen naar de wind.
De mensen gaan en komen,
hij is hun aller vrind.*

*De wind beweegt de wolken,
maar wie beweegt de wind?
Gij zijt de Heer, mijn God,
dat weet de molenaar, zelfs als kind.
Leven is de molen draaiend houden,
bewegen op het ritme van de wind.
Vreugde vieren en de pijn berouwen,
die men deed aan vrouw of kind.*

*De molen is verdwenen,
de molenaar is heengegaan.
Het lijkt voorbij ... en toch,
het hart zegt: het is niet gedaan. F.V.D.*

De klaroenblazers van de brandweer

Bij de brandweer nam Jef Hermans de taak van zijn vader over. Als er ergens brand uitbrak, moest hij de klaroen blazen. Dan reed hij met de fiets en de klaroen op weg om de manschappen te verwittigen. Schoenmaker Jef Hermans was de eerste die het teken in de Nieuwstraat gaf, daarna volgde den Heilige en zo verder naar Sooi van de Mulder.

De klaroenblazers die in onze wijk woonden: Andre Van Hees (1ste van links), Sooi Nietvelt (2de) en J. Noels-Caeyers (5de)

Tijdens het Barbarafeest was het 's avonds bal met een eigen Tirolerorkest: Sooi van de Mulder (Nietvelt), De Hein van Jan van den Hieëtte (Vanhees) en Jules van 't Tamboerke (Steurs), alle brandweermannen van Ginderbroek.

Maandag 4 december 1950 was de Brandweer in feest om haar patronesse Sinte-Barbara.

's Morgens, na de mis van half tien, roffelden de trommels en schal-den de klaroenen voor de uitstap door Ginderbroek, om tegen de mid-dag terug in het lokaal Van Gisbergen (nu Onder de Toren) aan te landen voor het gebruikelijke diner op deze uitzonderlijke dag.

En of er alles pikfijn in orde was? Ja, zo vindt 't men alleen bij de pompiers: orde en tucht in de rangen, de meeste broederlijkheid in 't gezellige zaaltje omheen de feestelijke tafels en, opgemonterd door die eerste flinke uitstap, goed appetit, na plicht en vleit!

Uit welingelichte bron weten we dat deze drie pompiers van Ginderbroek waren en vaste klanten van café Borgerhout. Eén van hen was Sooike van de Mulder zelf en die ging voor een grapje niet gemakkelijk om. Zo had hij, samen met anderen, de konijnen van Jan van de Hiëtte gepikt. Ze lokten Jan naar de markt om er andere konijnen te kopen. Hij kocht er. Het waren de zijne zonder dat hij het zelf merkte. Later, veel later zelfs, werd het geld bij hem opgedronken.

Sooike en andere brandweermannen gingen elk jaar in cafés en bij handelaars ook Driekoningen zingen, verkleed en met een draaiende ster. Sooike speelde op een trekharmonica. Leon Verelst stapte gewoon mee op. Toen ze bij ijzerwinkel Baudoin kwamen, wipte Leon eerst binnen om zagezegd iets te vragen. Maar meteen stapten ook de Driekoningen de winkel binnen en begonnen te zingen. Leon haalde zijn portefeuille boven en schonk de Driekoningen een briefje van 500 frank, op een zo opvallende manier dat Baudoin natuurlijk niets anders kon doen dan ook maar een briefje van 500 frank te geven. Hun truc was gelukt en als ze vertrokken, konden ze nauwelijks hun lach bedwingen. Leon kreeg zijn briefje achteraf terug, want het had toch 500 frank opgebracht.

Het 'zenuwcentrum' van de brandweerkazerne is de seinkamer, hier bemand door Jos Schillebeeckx uit de Beekstraat.

Het voddenbal van de brandweer

Het winterfeest in februari 1957 ging door onder het motto: De Vagebonden. Iedereen was verkleed in vodden en lompen, en het was absoluut verboden gehuurde kleren te gebruiken.

De vagebonden van Ginderbroek: rechtstaand Gerard Stijns, Wies Stijns, Sooi van de Mulder (Nietvelt), Felix Cuypers, Jef Engelen; zittend Jef Kerkhoven, Jef Schroyen, x en Janneke Beyens, allen uit Ginderbroek.

De vrouwen van de vagebonden van Ginderbroek

Hun vrouwen waren niet alleen getrouwd met hun man, maar ook met de brandweer, zei men.

Bij het horen van het klaroengeschal of de sirene waren ze al even zenuwachtig als hun man. Ze hielpen bij het aankleden van het pak, en het kon nooit vlug genoeg gaan.

Ze wachtten ongeduldig op zijn thuiskomst. Wat was er gebeurd? Hoe is het afgelopen? Soms moesten ze hem opvangen na een moeilijke interventie of een zwaar verkeersongeval.

De was, de schoonmaak, de strijk: het hoorde erbij. Ja, ze leefden met hun manlief mee.

Jef Engelen als brandweerman

Ginderbroek is steeds een wijk van pompiers geweest. Ook Jef Engelen, onze gouden jubilaris die op 6 maart 1943 getrouwd was met Anna Vanarwegen.

Jef was meer dan 25 jaar lang brandweerman. Door Stijns en andere burens namen hem mee naar het korps. Jef en Anna hebben er nooit spijt van gehad:

Het was nochtans soms een hard leven: uitgebrande huizen, wanhopige eigenaars, brandende mensen, verkoolde lichamen, gewonde makkers, de dood van Jan van de Porre (Bergmans uit Ginderbroek): dit allemaal bleef ons geheugen en hart pijnigen. Je werd er hard van. Bij elke oproep lieten de pompiers geen tijd verloren gaan. Hoorden we de klaroenen schallen, dan kon alles niet snel genoeg gaan. We dachten er zelfs niet aan om een goedendag te zeggen. Men sprong vliegensvlug op de fiets en reed als een gek naar de brandweerkazerne.

Wieterke liep zijn vrouw Victorine eens omver, en hij had daarna geen tijd om naar haar om te kijken. Eerst de brandweer!

Er was veel vriendschap onder de pompiers: men zou voor een ander door een vuur lopen. Daardoor was het ook een plezante groep.

Vier keer per jaar werd er gefeest: tijdens het winter- en het zomerfeest, met Sint-Jan en vooral met Sint-Baar (Sint-Barbara, de patrones).

Samen met de hele groep van Ginderbroek gingen we te voet naar de feestzaal, te voet keerden we terug. Men kwam goed overeen, er was samenhang.

Wat zijn dochter Ria nog vertelde:

Bij ons thuis lag het brandweeruniform steeds klaar in de achterkeuken. Het was een heksenspel als de brandsirene ging.

Mijn vader schoot dan meteen in zijn broek, mijn moeder hield al zijn jas klaar en hielp bij het aankleden, onze Walter moest de botten al buiten zetten en ik moest, als hij naar zijn fiets spurtte, zijn helm aanreiken. Het was telkens tegen de tijd op.

Mijn vader wou absoluut als een van de eersten aan het arsenaal aankomen, zodat hij met de eerste wagen kon meerijden.

Als hij dan terug thuiskwam, klonk hij zo fier als een pauw: 'Ik zat weer in de eerste wagen!'

De afscheidsrede bij de begrafenis van Jef Engelen door de korps-overste:

Roger Schoeters, Louis Verrees, Sooi Nietvelt, Louis Boeckx, Louis Beyens, August Deliën, ... het zijn er maar enkelen van de grote groep brandweermensen die Ginderbroek heeft geteld.

En vandaag moeten we afscheid nemen van Jef Engelen. Hij kwam in dienst bij de brandweer op 1 januari 1955. In 1980 ontving hij de Medaille 2° Klas voor 25 jaar dienst en op 31 augustus 1981 werd hij, zoals wij dat zeggen, op rust gesteld.

In die ruim 26 jaar dienst bleef Jef altijd een plichtsbewuste brandweerman. Het was er hem niet om te doen zich op te werken binnen het korps. Wel zette hij zich volledig in voor zijn medeburgers. De opdrachten die hij kreeg, voerde hij dan ook stipt en zonder problemen uit. Jef was niet de man van veel woorden, maar iemand die van aanpakken wist en steeds paraat was als op hem beroep gedaan werd. Ruim 52 jaar lang hebben Anna en Jef samen doorgebracht. Jarenlang zijn ze ook samen letterlijk door het leven gewandeld, ontelbare kilometers. Nu moet Anna de tocht alleen verder zetten. We wensen ze daarin veel sterkte toe.

We zullen Jef en Anna steeds dankbaar zijn niet alleen voor de jarenlange inzet ten dienste van de gemeenschap, maar ook voor de vriendschap en kameraadschap.

De brand-

weer

Brandweerman Gerard Stijns.

Gerard Stijns en Stans Beyens uit het Peerdskerkhof waren vergroeid met de Molse brandweer. Gerard als brandweerman en Stans om de vuile was te beredderen.

Bij hun gouden en diamanten bruiloft vertelden ze honderduit over hun pompiersleven.

Ik ben nochtans toevallig bij de brandweer terechtgekomen. We waren een pintje aan het drinken bij de Meulder (café Borgerhout, tegenover het benzinstation Texaco). Nonkel Door en nog een paar Ginderbroekse pompiers zaten daar ook, o.a. Fons Schroyen, den Hoppele genoemd, en Nand Robijn.

‘Awel’, zegden die mensen, ‘dat gij niet bij de brandweer komt?’

Zo is het begonnen. En ik ben 38 jaar brandweervrijwilliger geweest.

Bij een brand reed Jef Hermans, schoenmaker in de Nieuwstraat, met zijn klaroen naar Ginderbroek en zette de brandweermannen tot actie aan. Sooi van de Meulder nam de taak over en blies zijn klaroen in de richting van Heidehuizen, zodat het geluid ginder toekwam. Hierdoor waren de Ginderbroekse brandweermannen en die van de Hei verwittigd dat er wat loos was.

Dat blazen gebeurde met een vast melodie (en Gerard neuriede ze even voor). Ik heb ook klaroen leren blazen. Zo gebeurde het dat hij al klaroenend op zijn fiets naar de kazerne reed.

Bosbranden waren het gevaarlijkst. Je moest immer goed oppassen om niet ingesloten te geraken. Bij een bosbrand jaagt de wind de brand in alle richtingen. Het vuur begint dan te huilen en de vlammen gieren over de hoofden heen. Om bang van te worden. In Postel zijn we ooit bij een bosbrand ingesloten geweest en moesten we gaan vluchten. Geen lachertje.

Op een nacht was er weer een bosbrand in Postel. Het terrein was zo ruw dat we reeds vanaf het begin onze wagens moesten achterlaten. Met al het ander materiaal trokken we verder. Toen we de brand on-

der controle hadden, zaten we dicht tegen Arendonk aan. Gelukkig zagen we in de verte een licht, het was de lantaarn van de motociclette van de boswachter die op zoek was naar ons.

Dat belet niet dat andere branden zonder risico waren. Een hoeve- of een woningbrand is natuurlijk wel een ramp voor de eigenaar, maar echt gevaarlijk voor de brandweerlui was het niet. Er lagen toen nog geen gasleidingen, de mensen gebruikten nog geen flessen butaan-gas en er waren geen gevaarlijke stoffen gestockeerd, die de boel kon doen ontploffen.

Toch stierf in 1955 Albert Wilmet bij een huisbrand in Dessel. Een schoorsteen stortte naar beneden en bedolf onze collega.

Ook kapitein Jan Bergmans verongelukte in 1957 bij een ovenbreuk in de flessenfabriek van Verlipack. Hij was terecht gekomen in gloeiend glas bij een ontploffing van een oven. Na enkele weken zal hij bezwijken onder zijn verwondingen.

Eens waren we aan het blussen bij de paters in Postel. Het strooisel in de stallen had vuur gevat. Een moeilijk te blussen klus. Drie dagen zijn we bezig geweest om alles uiteen te doen. Het is heel moeilijk om zoiets onder controle te krijgen.

In de barre winterdagen hebben we dikwijls 'dikke' geleden. Bij het blussen van Shoe-post van Balen zijn we moeten terugkeren zonder onze wagen. Door het spuitwater waren de uitgeschoven ladders aan elkaar vastgevroren.

Na een brand gingen we altijd er ene drinken. Het was meestal dringend nodig. We deden het allemaal gratis en verdienden er geen cent mee. Alleen voor het jaarlijks feest moesten we niets betalen.

Om de spanning onder controle te krijgen, zijn de brandlieden grote feestvierders. Driemaal per jaar werd er gefeest: met Sint-Barbara, een winter- en een zomerfeest, en met Sint-Jan. Dit laatste feest is waarschijnlijk ontstaan door voormalig commandant (1926-1955) Jan Verbist. Daarom dat het ook doorging op zijn naamfeest. Ooit werd er feest gevierd bij hem aan huis in de Kapellestraat. Zijn kippenhok

werd zelfs ingericht als feestzaal en bij mooi weer was het op het gras grote leute geblazen.

Ja, het is een mooie tijd geweest.

Op 60 jaar moeten alle brandweperlui met pensioen en komen ze bij de veteranen terecht. De groep is echter zo hecht dat ze regelmatig blijven samenkomen en de brandweervrouwen doen ook mee. Ik ben een van de voortrekkers van die groep. Oorspronkelijk was Jan Vanderschoot de organisator van de feestelijkheden bij de veteranen.

Toen ik met pensioen ging, werd ik bij de commandant geroepen. Ik kreeg al de papieren van Jan Vanderschoot en de commandant vond mij blijkbaar de geknipte man om de veteranen te begeleiden.

Ik vroeg bedenktijd en stelde voor de veteranen samen te roepen en alles voor te leggen. Niemand stond echter te springen om dit te doen en zo ben ik er ingerold. Eerst samen met Jan Beyens en dan Mon Broeckx als rechterhand en nu met Jefke Verpaelen.

Allerlei activiteiten werden en worden er georganiseerd en driemaal per jaar wordt er duchtig gefeest, net zoals het vroeger was. Zo organiseerden we jaarlijks een barbecue bij een visvijver in Meerhout. Er wordt duchtig wat plezier gemaakt en er wordt toneel gespeeld. Hoe gekker hoe beter. De brandweperlui blijven een hechte vriendengroep. Ook hun dames doen flink mee.

Voor de mannen is er elke woensdag in de winter kegelen, en in de zomer fietsen. Nu komen we vooral samen om te kaarten. Als ik mijn leden een briefje gaat bezorgen, heb ik vijftien kilometer afgelegd.

De brandweer nam in 1963 ook deel aan de internationale wedstrijd te Mulhouse met onder meer Frans Vanarwegen, Albert Cuypers en Gerard Stijns (2de van rechts) uit Ginderbroek.

De kameraadschap blijft - De veteranen komen nog geregeld samen. Een van de promotors was Gerard Stijns, derde van rechts.

Drie woningbranden in de Martelarenstraat, huisnummer 5, 9 en 63

2003

In de Martelarenstraat 9 legde een felle brand gisterenmiddag om 14 uur de bovenverdieping van een appartement voor een groot deel in de as.

In het appartement woonden in totaal negen mensen, verdeeld over drie gezinnen. Niemand van de bewoners geraakte gewond. Het is wel zo dat de mensen hun huis niet meer in kunnen, daarvoor is de schade te groot. De gemeente en het OCMW regelden de opvang.

‘Toen we ter plekke arriveerden, sloegen de vlammen al door het dak’, vertelde Guy Meynen van de brandweer. ‘Vermoedelijk is de brand ontstaan in de badkamer, want daar was aanvankelijk de hevigste brandhaard.’

Het blussen was niet eenvoudig omdat het moeilijk was om aan de achterkant van het dak te geraken. Daarom werd een extra ladderwagen ter versterking geroepen. Omstreeks 16.30 uur was het vuur onder controle, maar de rook- en de waterschade was enorm. De aanpalende woningen bleven gevrijwaard.

De bewoners van de appartementen zijn dakloos. ‘Mijn vader en moeder worden momenteel opgevangen door het OCMW. Daar zal voor hen wellicht wel een slaapplaats gevonden worden’, vertelt Carlo Horemans. ‘Ik trek mijn plan wel. Vermoedelijk kan ik bij vrienden terecht, en tegen begin juni zou ik sowieso verhuizen. Voor mijn ouders is het natuurlijk veel erger.’

Acht van de negen bewoners werden afgelopen nacht voorlopig ondergebracht in hotel Corbie. Een andere, alleenstaande, verkoos om bij familie in te trekken.

De drukke Martelarenstraat is overigens afgesloten voor het verkeer en dat zal ook vandaag (woensdag) nog zo blijven. 'Pas wanneer experts ons bevestigen dat de stabiliteit van het huis in orde is, laten we opnieuw het verkeer door.'

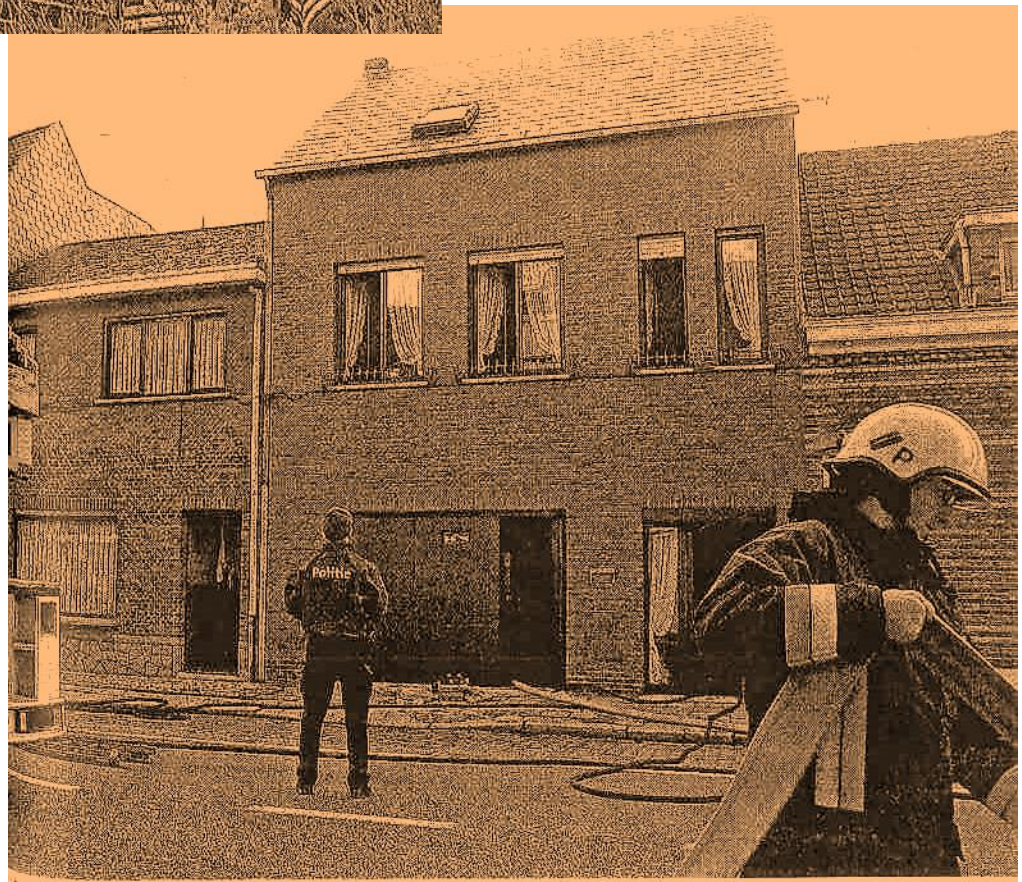
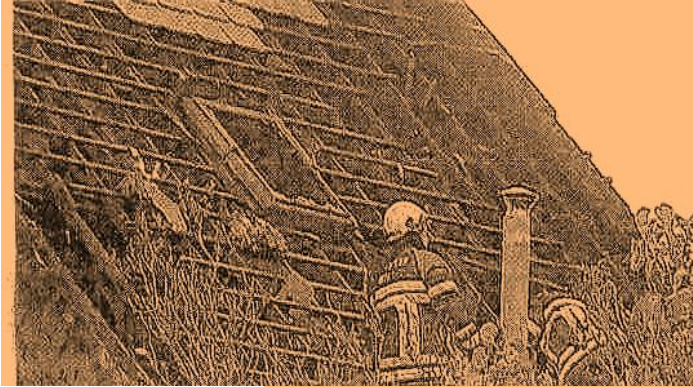

2005

In een rijhuis stond gisteren, iets voor 14 uur, het dak in brand. Het vuur werd vermoedelijk veroorzaakt door het aanbrennen van roofing achteraan in de woning. Onderzoek moet dat nog precies uitmaken. De werken gebeurden eerder op de dag. De dakwerkers waren net een uurtje weg toen het vuur ontstond.

De brandweer van Mol kreeg versterking van collega's van Geel. Dat was nodig omdat bijna gelijktijdig de brandweer van Mol was opgeroepen voor een bedrijfsbrand in een loods van een vetmestbedrijf. Het dak van de woonst in de Martelarenstraat 63 werd helemaal weggebrand, alsook de dakverdieping. Verder heeft de woning heel wat rook- en waterschade opgelopen. De woonst werd onbewoonbaar.

De alleenstaande weduwe Mit Van Baelen was erg onder de indruk van de feiten. Buren hebben haar opgevangen en ze kreeg verzorging van de huisdokter. Ze vond onderdak bij familieleden.

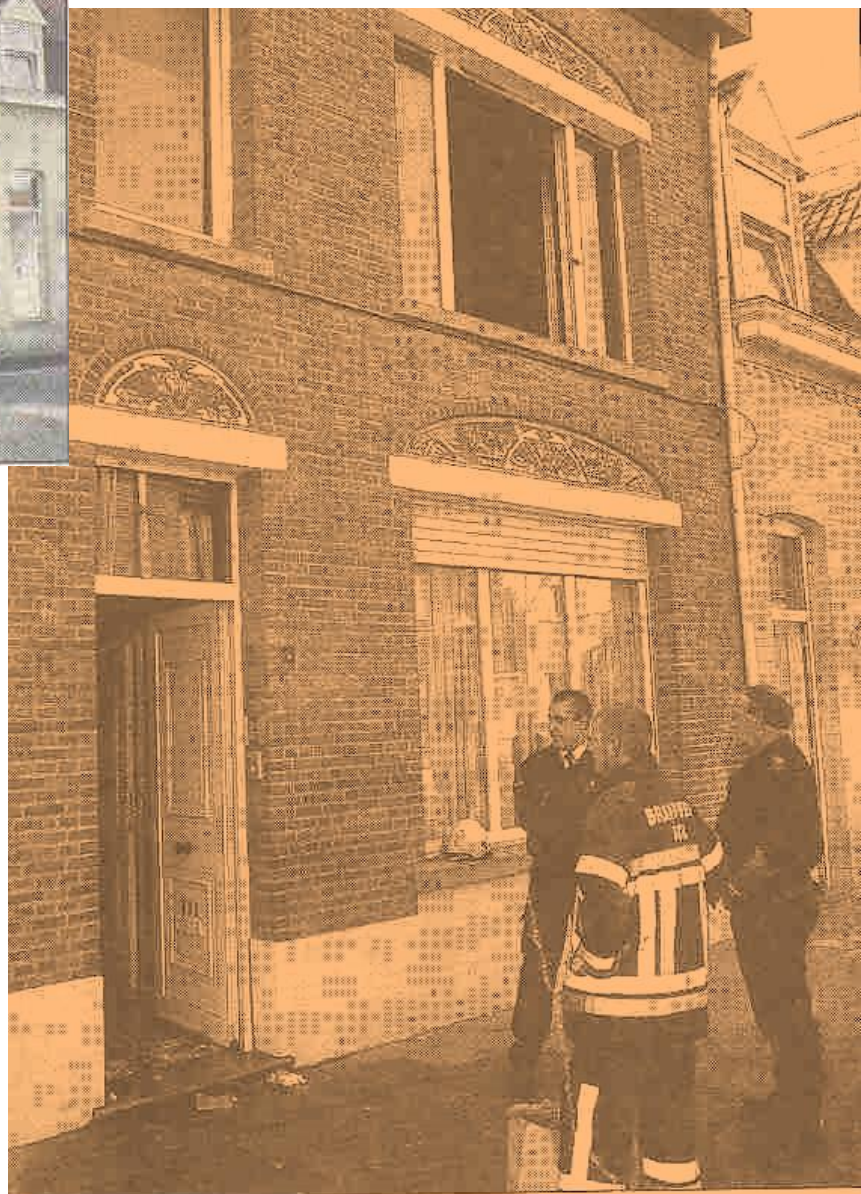
2006

Er ontstond rond 11.30 uur van 9 oktober brand in een woonhuis aan de Martelarenstraat 5 en maakte 3 flats onbewoonbaar.

Bewoners konden het gebouw tijdig verlaten.

'Een voorbijganger heeft het vuur opgemerkt in de trappenhal en is op de deur beginnen kloppen om de bewoners te waarschuwen. Boven-

dien heeft hij de brandweer gebeld die dadelijk ter plaatse was. Mijn vader, Cyriel Saenen (80), die op de gelijkvloerse verdieping woont, en de twee huurders konden tijdig hun woonsten verlaten. Dat gebeurde onder meer via de brandladder aan de achterkant van het gebouw', vertelde Yves Saenen. De brand is waarschijnlijk ontstaan in de elektrische installatie op de eerste verdieping in de trappenhal van het gebouw. De politie sloot de Martelarenstraat af en de brandweer bluste ongeveer tot 14 uur en kon voorkomen dat het vuur oversloeg op het aanpalend pand van de halfopen bebouwing. De appartementen liepen veel rook- en waterschade op. Het huis is vermoedelijk helemaal onbewoonbaar.

De woningen nr. 5 en 63 konden hersteld worden, die van 9 echter moest worden afgebroken om plaats te maken voor drie appartementen.

In 2009 ging de woning van Fons Bergmans uit de Hooistraat in de vlammen op.

Het was maandag, 10 uur in de voormiddag, de eerste werkdag na de kerstvakantie. Ineens zag men een zwarte rookpluim boven de huizen uittorenen. Was het in de Borgerhoutsendijk? In de Polderstraat? Meteen daarna veranderde die rookwolk in een vlammenzee boven het dak. Het was in de Hooistraat. Het was de woning van onze Fons, de man van het papierhok.

De brand ontstond toen Fons zijn slecht werkende 'mazoutstof' wilde aanmaken. In een mum van tijd stond het dak in lichterlaaie. Gelukkig wist Fons op eigen kracht zijn woning te verlaten en werd hij opgevangen door de achterburen, die meteen de brandweer verwittigden.

Toen de brandweer arriveerde, met een ladderwagen, was heel de woning al aan het uitbranden. De brandweer had zelfs alle moeite om

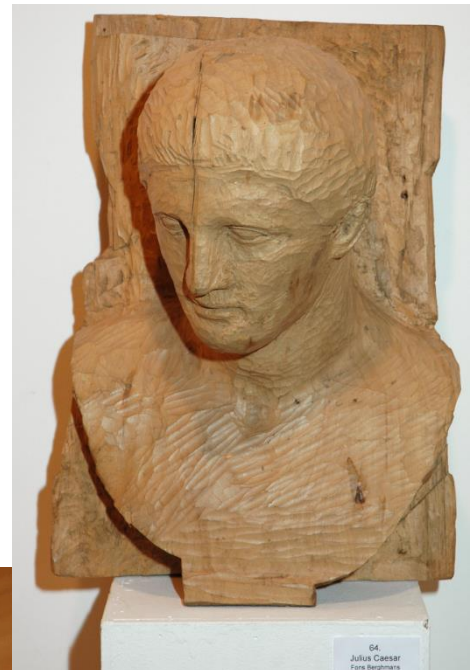
het huis van zijn neef Benny Van Rooy naast de brandende woning te vrijwaren, maar die liep toch nog veel waterschade op. Heel de inboedel ging in de vlammen op, ook de meubels met documenten en foto's. Ook een houten wieg van de jaren 1900 die door schrijnwerker Rik Nuyts van de Hoogstraat was nagemaakt voor het Kersthuis.

Gelukkig bleven zijn houten beeldhouwwerken waar hij zo veel van hield en die hij nooit heeft willen verkopen, in de brand gevrijwaard.

Fons vond de eerste dagen onderdak bij zijn zuster Liza. Nu heeft hij een onderkomen gevonden in Ten Hove en daarna in De Witt Meren.

Houtsnijwerk van Fons Berghmans tijdens de tentoonstelling 'Kunstenaars uit Ginderbroek' in 2006, dat uit de brand is gered.

Julius Caesar

De knielende vrouw

Het krantenverslag van die woningbrand:

MOL - Een woning in de Hooistraat in Mol-Ginderbroek is gisteren volledig uitgebrand. Op het moment van de brand was de bewoner thuis, maar die slaagde erin om op tijd uit het huis te vluchten. Hij raakte niet gewond.

'Iets voor 10 uur in de voormiddag kregen we een oproep voor een woningbrand aan de Hooistraat in Mol-Ezaart', zegt Jos Vandeperre van de brandweer van Mol.

'We hebben meteen al onze ploegen opgeroepen.'

Ook de ladderwagen werd ingezet om de brand te bestrijden. Het ging immers om een gesloten bebouwing, waardoor de brandweer niet tot bij de achterkant van de woning kon raken. De brand was echter zo hevig dat de woning niet meer gered kon worden.

'De volledige woning ging in de vlammen op', zegt Jos Vandeperre.

'De aanpalende huizen konden we wel nog vrijwaren. Die liepen wat waterschade op, maar dat zal zeker niet veel geweest zijn.'

Het was de tweede woning op deze foto die volledig is uitgebrand. Ze werd afgebroken en er kwam een eenvoudige nieuwbouw.

Een van de felste branden in de omgeving van Ginderbroek was de voetbal-kantine van de Kaberuyv in Ezaart